

1. Charakteristiky neziskových organizací*

Komplexní a mezinárodně uznávanou charakteristiku **nestátních neziskových organizací**, která se snaží sledovat problematiku z nejrůznějších možných úhlů, přinesli ve svých studiích profesori Salamon a Anheier.¹ Oba autoři chápou nestátní neziskový sektor jako soubor institucí, které existují vně státních struktur, avšak slouží v zásadě veřejným zájmům, na rozdíl od zájmů státních. Za určující považují **pět základních vlastností**, podle nichž jsou nestátní neziskové organizace:

institucionalizované (organized) - tj. mají jistou institucionální strukturu, jistou organizační skutečnost, bez ohledu na to, zda jsou formálně nebo právně registrovány;

soukromé (private) - tedy jsou institucionálně odděleny od státní správy, ani jí nejsou řízeny. To neznamená, že nemohou mít významnou státní podporu nebo že ve vedení nemohou být mj. státní úředníci. Rozhodující je zde fakt, že základní struktura neziskových organizací je ve své podstatě soukromá.

neziskové (non-profit) - ve smyslu nerozdělování zisku, tj. nepřipouští se u nich žádné přerozdělování zisků vzniklých z činnosti organizace mezi vlastníky nebo vedení organizace. Neziskové organizace mohou svou činností vytvářet zisk, ovšem ten musí být použit na cíle dané posláním organizace.

samosprávné a nezávislé (self-governing) - jsou vybaveny vlastními postupy a strukturami, které umožňují kontrolu vlastních činností, tzn. že neziskové organizace nejsou ovládaný zvenčí, ale jsou schopny řídit samy sebe. Nekontroluje je ani stát, ani instituce stojící mimo ně.

dobrovolné (voluntary) - využívají dobrovolnou účast na svých činnostech. Dobrovolnost se může projevovat jak výkonem neplacené práce pro organizaci, tak formou darů nebo čestné účasti ve správních radách.

Obdobné znaky subjektů jsou uváděny ve studiích týmu Johns Hopkins University v USA. Je to organizovanost, oddělenost od vlády, založení za jiným účelem než je podnikání, samosprávnost a dobrovolnost (In: Rektorič 2000, s. 139)*.

Charakteristické rysy neziskových organizací je možné formulovat následovně*:

1) Účelová funkce a důvody založení neziskové instituce:

Nezisková instituce *není založena za účelem dosahování zisku* (na rozdíl od podnikatelského subjektu).

Současně však tvorba zisku (finančního výnosu) není právně zakázána.

Důvody založení jsou v podstatě dva:

- Nezisková organizace je založena za účelem dobročinné, nebo charitativní činnosti, tj. související se snahou poskytovat humanitární pomoc.
- Druhým důvodem je snaha podporovat určité skupiny osob v podnikání, v politice nebo v jiných oblastech společenského života, např. v oblasti výchovy, zdravotní a sociální péče, péče o životní prostředí, apod. Motivem vzniku neziskových institucí tedy není snaha po docilování zisku.

Zakladatelem neziskových institucí mohou být různé ekonomické subjekty. Mohou to být vládní instituce, které založením takové jednotky zajišťují provádění některé ze svých funkcí (např. v oblasti sociálního zabezpečení). Jsou to církevní a jiné náboženské společnosti zakládající zejména dobročinné, zdravotní,

---

* http://www.kr-jihomoravsky.cz/urad/orr/dbNNO/SitanalNNO_JMK.doc

¹ Salamon, L.M., Anheier, H.K. In Search of the Nonprofit Sector. In The Question of Definitions. 2/1992.

* http://www.e-cvns.cz/publikace_cvns.php : Definice neziskového sektoru, článek Ludmily Vebrové

* http://www.e-cvns.cz/publikace_cvns.php : Definice neziskového sektoru, článek Ludmily Vebrové

sociální a výchovné organizace. Zakladatelem mohou být také domácnosti, které zakládají různé zájmové a jiné organizace – např. sdružení zahrádkářů, rybářů, sportovní kluby aj. (a které se snaží uspokojit své potřeby, např. ve využití volného času). Mezi zakladatele neziskových institucí patří i podnikatelské subjekty (průmyslové podniky, zemědělská družstva, banky, pojišťovny, apod.), které spojuje určitý zájem (potřeba) podporovat některou ze svých činností, např. výzkumnou, vzdělávací, nebo organizační, apod. Za tím účelem také společně tuto činnost financují a kontrolují.

Pojem nezisková organizace pak souvisí s druhým charakteristickým rysem, kterým je

2) Rozdělování finančního výnosu (zisku): *Žádný finanční výnos (zisk)* vyplývající z činnosti neziskové instituce se *nesmí převádět* subjektům, které ji založily, řídí nebo kontrolují.

Vytvořený finanční výnos má být využit ve prospěch rozvoje dané instituce, na zlepšení poskytovaných služeb a vyráběného zboží.

Nemožnost převádět zisk subjektům, které ji založily, řídí nebo kontrolují stanovená zákonem (či jiným právním předpisem) znamená, že neexistuje žádný subjekt – „akcionář“ nebo „společník“, který by měl právo na určitý podíl ze zisku nebo z jiného docíleného výnosu. V tom je také podstata názvu „nezisková“ instituce, neboť nepřináší zakladatelům žádný zisk. Z těchto důvodů mohou být neziskové instituce osvobozeny od daní různého druhu.

Jde o zcela jinou právní formu než jsou obchodní společnosti.

3) Způsob řízení neziskové instituce:

Řízením neziskové instituce bývá pověřena skupina osob (nebo osoba), zpravidla zvolená většinou hlasů zakládajících členů (zakládajícího členu) nebo jimi jmenovaná nebo zvolená v souladu se stanovami takové instituce, jakými jsou např. politická strana nebo odborový svaz a podobná sdružení.

Tato skupina osob a její činnost se podobá správní radě podniku nebo výkonnému výboru. To znamená, že rozhoduje o realizaci činnosti dané jednotky, o využívání technicko ekonomických zdrojů, včetně zapojení ostatních placených zaměstnanců neziskové instituce.

4) Neziskové organizace vytvářejí netržní i tržní produkci – jsou netržním nebo tržním výrobcem:

a) Neziskové organizace, které se zabývají výrobou a poskytováním služeb pro trh a jejichž provozní náklady jsou z více než 50% hrazeny tržbami z prodeje výrobků a služeb), se považují za tržní výrobce a zařazují se do sektorů nefinančních podniků (S.11) a finančních institucí (S.12).

Např. v sektoru nefinančních podniků je to řada příspěvkových organizací (ústředně a místně řízených), prakticky ze všech odvětví národního hospodářství nebo některé obecně prospěšné společnosti.

b) Neziskové organizace, jejichž provozní náklady (výroba a poskytování služeb) jsou z více než 50% financovány a kontrolovány vládními institucemi (mají netržní charakter), se zařazují do sektoru vládních institucí (S.13). Považují se za netržní výrobce. Jsou to např. organizační složky státu (dřívější rozpočtové organizace), část příspěvkových organizací, veřejné vysoké školy nebo zdravotní pojišťovny, financované především ze zákonem stanovených příspěvků.

c) Neziskové organizace, jejichž provozní náklady (výroba a poskytování služeb) jsou z více než 50% financovány a kontrolovány domácnostmi, se zařazují do sektoru neziskových institucí poskytujících služby domácnostem (S.15). Považují se za netržní výrobce.

Zdroje takové neziskové instituce pocházejí především z pravidelných členských příspěvků, z darů a z finančních výpomocí od jiných subjektů (včetně příspěvků z veřejných rozpočtů).

Správné zařazení neziskových institucí do jednotlivých sektorů pak není zanedbatelnou otázkou, neboť ovlivňuje propočtení tvorby přidané hodnoty v jednotlivých sektorech, resp. hrubého domácího produktu a další statistické ukazatele a tím i závěry ekonomických analýz.

1.1 Oblasti působení NNO*

- kultura, ochrana památek, umění
- výzkum a vzdělávání
- zdravotní péče a sociální služby
- ochrana životního prostředí, ekologická výchova
- ochrana lidských práv
- komunitní rozvoj
- práce s dětmi a mládeží

---

*www.neziskovky.cz

- rekreace, sport, tělovýchova
- ostatní (např. podpora neziskového sektoru, jeho PR, informační služby, podpora dárcovství a dobrovolnictví)

1.2 Smysl neziskových organizací*:

Neziskové organizace své služby nabízí v místě, kde je služba poptávána, tudíž znají nejlépe skutečnou poptávku a jsou schopny pružně reagovat na její změny. Příjemci služeb (tj. klienti neziskových organizací, které veřejné služby poskytují) mohou také okamžitě kontrolovat jejich kvalitu, čímž nutí neziskové organizace k vysoké kvalitě poskytovaných služeb.

Žádné dosavadní exaktní studie tuto skutečnost ani nepotvrdily ani jednoznačně nevyvrátily. Oporu tu skýtá pouze teorie, která předpokládá, že neziskové organizace v rámci spolupráce s veřejnou správou monitorují problémová pole společnosti, identifikují ty problémy, které považují za závažné, a vytvářejí tlak na veřejnou správu, aby se o problémy začala zajímat. Veřejná správa reaguje vstřícně, vypracuje (za přispění neziskových organizací) programy, jak problémy řešit, najde zdroje na jejich realizaci, a pak se obrátí jak na neziskové organizace, tak na komerční organizace, aby zajistily příslušné služby. Kraj samozřejmě může také sám odhalit skutečnost, že určité služby nefungují tak, jak by měly, a vyzve neziskové organizace, aby se v daném směru angažovaly. V tomto případě hovoříme o tzv. **průběžné spolupráci**. Pokud veřejná správa nereflektuje snahu řešit identifikované problémy, snaží se je neziskové organizace řešit samy. Časem však přece jen shledá – ať už sama nebo pod tlakem veřejnosti – že řešení identifikovaných problémů je ve veřejném zájmu, ocení úsilí neziskových organizací, snaží se využít jejich know-how, které nabyly při řešení problémů a začne jim do určité míry na řešení daných problémů přispívat. Zde se jedná o tzv. **odloženou spolupráci**.²

2. Typologie neziskových organizací v ČR

V české odborné ekonomické literatuře není jednoznačně definována charakteristika organizací, které působí v neziskovém sektoru. Názory na zahrnutí těch kterých organizací do nestátního neziskového sektoru se různí podle kritérií jejich členění. Mezi nejrozšířenější kritéria patří následující tři:

- kritérium právní formy,
- kritérium globálního charakteru poslání,
- kritérium předmětu činnosti.

2.1. Členění neziskových organizací podle právní normy

Toto členění vychází z důrazu kladeného v praxi na institucionální formu neziskových organizací, která je vymezena jen danou legislativou. V právním systému je vymezení neziskové organizace nejbližze zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu, který v § 18, odstavci 7 definuje tzv. **organizaci charakteru právnické osoby, která nebyla zřízena nebo založena za účelem podnikání. Zákon sem řadí tyto organizace:**

- zájmová sdružení právnických osob, pokud tato sdružení mají právní subjektivitu,
- občanská sdružení včetně odborových organizací,

* http://www.kr-jihomoravsky.cz/urad/orr/dbNNO/SitanaNNO_JMK.doc

² Frič. P. Neziskové organizace a ovlivňování veřejné politiky. 1. vyd. Praha: 2000. ISBN 80-7263-166-7.

- politické strany a politická hnutí,
- registrované církve a náboženské společnosti, zejména jimi zakládané církevní právnické osoby,
- nadace, nadační fondy,
- obecně prospěšné společnosti,
- veřejné vysoké školy,
- obce,
- vyšší územní samosprávné celky,
- organizační složky státu a územních samosprávných celků (do roku 2001 rozpočtové organizace),
- příspěvkové organizace,
- státní fondy
- subjekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon.³

Rozhodujícími právními formami nestátních neziskových organizací v ČR jsou pak z hlediska jejich počtu a zaměření činnosti občanská sdružení a jejich organizační složky, nadace a nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, církve a náboženské společnosti - zejména tzv. církevní právnické osoby.

2.2. Členění neziskových organizací podle kritéria globálního charakteru poslání
 Toto kritérium je zásadní pro vymezení hranice mezi vzájemně a veřejně, resp. obecně prospěšnou činností. Používá ho mj. Rektořík⁴ při své typologii neziskových organizací. Podle tohoto kritéria se neziskové organizace člení na:

- **Organizace veřejně prospěšné** (Public Benefit Organizations - PBO), které jsou založeny za účelem poslání spočívající v produkci veřejných a smíšených statků, které uspokojují potřeby veřejnosti - společnosti (příkladně charita, ekologie, zdravotnictví, vzdělávání, veřejná správa),
- **Organizace vzájemně prospěšné** (Mutual Benefit Organizations - MBO), které jsou založeny za účelem vzájemné podpory skupin občanů (i právnických osob), které jsou spjaty společným zájmem. Jejich posláním je tedy uspokojování svých vlastních zájmů a veřejná správa dbá, aby se jednalo o takové zájmy, které jsou ve vztahu k veřejnosti korektní, tedy neodporují zájmům druhých občanů a právnických osob. Jde například o realizaci aktivit v kultuře, tělesné kultuře, konfesních a profesních zájmů, ochrany zájmů skupin apod.

2.3. Členění neziskových organizací podle předmětu jejich činnosti
Na základě uvedených charakteristik a typologií neziskových organizací i na základě členění používaného poradním orgánem vlády ČR - Radou vlády pro nestátní neziskové organizace (dále jen RNNO), rozumíme pod označením "neziskové organizace" tyto dva typy, resp. skupiny:

- **vládní (státní, veřejné⁵) neziskové organizace**, které zabezpečují převážně realizaci výkonu veřejné správy. Jejich opodstatnění je dáno jejich posláním, kterým je podílení se na výkonu veřejné správy na úrovni státu, regionu či obce. Jejich právními formami

³ Mezi organizace, které nebyly zřízeny nebo založeny za účelem podnikání patří podle obchodního zákoníku ještě společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti a družstva.

⁴ Rektořík, J. a kol. Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení. Praha: Ekopress 2001. ISBN 80-86119-41-6.

⁵ veřejné ve smyslu zřízené i financované institucemi veřejné správy

jsou v podmínkách ČR příspěvkové organizace a bývalé rozpočtové organizace, od roku 2001 organizační složky státu, kraje či obce. Jejich určitá část se charakteristikami svých činností blíží nestátním neziskovým organizacím. Ze strukturálně-operacionálních definic neziskových organizací se jich tedy týká pouze institucionalizovanost, samosprávnost, dobrovolnost a neziskovost, tj. nejsou založeny za účelem podnikání a s tím spojenou produkcí zisku, který by sloužil k rozdělování mezi členy organizace.

- **nestátní⁶ (nevládní, občanské, soukromé) neziskové organizace (dále také NNO)**, jejichž existence vychází z principu sebeřízení společnosti, což představuje schopnost určitého společenství lidí žijících a spolupracujících ve vymezeném prostoru, organizovat a vzájemně usměrňovat své jednání. Jde o podílení se na veřejné politice v rámci občanské společnosti, kdy se občané sdružují do různých typů nestátních neziskových organizací, čemuž napomáhá i svoboda sdružování jako jedna ze základních svobod demokratického státu. Jejich základní právní formy představují v České republice občanská sdružení, nadace a nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, církve a náboženské společnosti a hlavně církevní právnické osoby, protože ty se zaměřením své činnosti blíží více veřejně prospěšným aktivitám než samotné církve či náboženské společnosti.

Typologie^{*}

Kritérium zakladatele

Podle kritéria zakladatele se člení neziskové organizace na: a) organizace založené veřejnou správou, b) organizace založené soukromoprávní nebo fyzickou osobu c) organizace, které vznikly jako veřejnoprávní organizace

Kritérium globálního charakteru poslání:

a) organizace veřejně prospěšné, b) vzájemně prospěšné organizace

Kritérium právně organizační normy:

a) organizace založené podle zákona č. 576/1990 Sb. o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, b) organizace zřízené podle ostatních zákonů platných pro neziskové organizace, které pak konkrétně upravují právně organizační formu a obvykle i způsob financování, c) organizace zřízené podle obchodního zákoníku, které nabývají pak podoby např. akciových společností, družstev apod.

Kritérium financování

a) organizace financované zcela z veřejných rozpočtů (tzv. rozpočtové organizace), b) organizace financované zčásti z veřejných rozpočtů (příspěvkové organizace) c) organizace financované ze svých vlastních příjmů prodejem produkovaných statků d) organizace financované z jiných zdrojů (dary, sbírky, sponzoring, různé typy grantů).

a další

2.4. Přehled typů neziskových organizací působících v ČR

Konkrétní představu o složitosti struktury neziskových organizací poskytne následující přehled. Organizace jsou rozděleny do **pěti skupin** s následujícími typologickými znaky odvozenými z **globálního poslání** organizace:

---

⁶ toto označení je použito z toho důvodu, že je zavedeno v soustavě národních účtů, používá se pro označení tohoto typu neziskových organizací na VŠE v Praze, a také na Masarykově univerzitě, Ekonomicko-správní fakultě - na Katedře veřejné ekonomie.

* Rejzinger, J. a kol. Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení. Praha: Ekopress 2001. ISBN 80-86119-41-6. (typologie dle Ph.D. Škarabelové)

Typ I. Neziskové soukromoprávní organizace **vzájemně prospěšné**, s globálním posláním vzájemně prospěšné činnosti,

Typ II. Neziskové soukromoprávní organizace **veřejně prospěšné**, s globálním posláním veřejně prospěšné činnosti

Typ III. Neziskové veřejnoprávní organizace **rozpočtového a příspěvkového typu**, s globálním posláním veřejná správa a veřejně prospěšná činnost

Typ IV. Neziskové **ostatní veřejnoprávní organizace**, s globálním posláním veřejně prospěšná činnost

Typ V. Neziskové soukromoprávní organizace typu **obchodních společností** (jde o výjimečné případy neziskových organizací) s možností globálního poslání veřejně i vzájemně prospěšné činnosti.

3. Finanční zdroje neziskových organizací

Finanční zdroje použitelné pro všechny typy neziskových organizací představují výnosy:

- z vlastní činnosti, pro kterou byla organizace založena nebo zřízena
- z doplňkové (hospodářské) činnosti zahrnuté do statutu organizace
- z prodeje či pronájmu majetku
- z reklam
- z darů od fyzických či právnických osob tuzemských i zahraničních, a to včetně nadací, dědictví a sponzoringu
- od pojišťoven a fondů
- z úroků svých vkladů či půjček
- ze sbírek, tombol, loterií
- ze zdrojů vzniklých organizací zákonnými daňovými úlevami.

Zvláštními finančními zdroji pro některé neziskové organizace jsou:

- členské příspěvky u organizací, které vyvíjí svoji činnost na členském principu, jako například občanská sdružení, profesní komory, politické strany a politická hnutí,
- příspěvky (pravidelné) věřících občanů u některých náboženských společností,
- výnosy z daní a poplatků stanovených zákony u obcí a okresních úřadů,
- vklady zakladatelů u nadací, nadačních fondů a obecně prospěšných společností,
- výnosy z poplatků a pokut, např. při narušení ekologie, vynětí ze zemědělského původního fondu, z příjmu ze vstupenek na filmová představení,
- z výnosu vzešlých z obchodování s cennými papíry ve vlastnictví organizace na kapitálovém trhu (státní fondy, obce),
- za předem stanovených podmínek mohou být zdroji pro rozvoj organizace i úvěry.

4. Právní zakotvení organizací nestátního neziskového sektoru

4.1. Zákony upravující hlavní právní formy nestátních neziskových organizací

Rámec* pro občanský sektor vytváří **legislativní úprava**, ze které vyplývá statistické vymezení a účetní vykazování. Český právní řád nedefinuje ani pojem občanský sektor, ani nezisková organizace (Telec 1998, s. 26). Svou podstatou patří organizace občanského sektoru k soukromoprávním subjektům, tedy především do sféry působnosti občanského zákoníku. Občanský zákoník obecně upravuje postavení fyzických a právnických osob. Rozděluje právnické osoby na čtyři skupiny (sdružení fyzických nebo právnických osob,

---

* http://www.e-cvns.cz/publikace_cvns.php : Definice neziskového sektoru, článek Dohnalové

úcelová sdružení majetku, jednotky územní samosprávy a jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon).

Do skupiny sdružení fyzických nebo právnických osob můžeme ze subjektů občanského sektoru v širším smyslu zahrnout občanská sdružení (včetně odborů), obecně prospěšné společnosti (lze je zařadit také do čtvrté skupiny kvůli nejasnostem, zda mají základ v majetku či osobách), církve a náboženské společnosti, politické strany a hnutí, zájmová sdružení právnických osob, profesní komory, popřípadě družstva, společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti založené podle § 56 odstavce 1, respektive § 260 obchodního zákoníku (zákon č. 513/1991 Sb.) za jiným účelem než pro zisk. Do skupiny účelová sdružení majetku řadíme z občanského sektoru nadace a nadační fondy (Kačírek 2002).

Právní úprava jednotlivých typů organizací občanského sektoru je dosud relativně roztržena a promítá se do několika obecných zákonů (občanského zákoníku, obchodního zákoníku, daňových zákonů) a do celé řady samostatných zákonů pro jednotlivé typy neziskových organizací. I když existují zákony, které se subjektů občanského sektoru týkají, je jediným právním předpisem, kde se dozvíme v příkladném výčtu, jaké neziskové subjekty zákonodárce rozlišuje (v roli poplatníků), **zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu**, ve znění pozdějších úprav. U daně z příjmů právnických osob (v souvislosti s určením poplatníků, kteří nejsou založeni nebo zřízeni za účelem podnikání) jsou uváděny následující: zájmová sdružení právnických osob, pokud mají tato sdružení právní subjektivitu a nejsou zřízena za účelem výdělečné činnosti, občanská sdružení včetně odborových organizací, politické strany a politická hnutí, registrované církve a náboženské společnosti, nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, veřejné vysoké školy, obce, organizační složky státu, vyšší územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, státní fondy. Za tyto poplatníky se nepovažují obchodní společnosti a družstva, i když nebyly založeny za účelem podnikání.

Český statistický úřad zahrnuje od roku 1998 nestátní neziskové organizace pod institucionálním sektorem Neziskové instituce sloužící domácnostem (<http://www.czso.cz>). Vychází z klasifikace zpracované na bázi mezinárodního standardu a uvádí tyto instituce: nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, střední školy, základní školy, školská zařízení, předškolní zařízení, zdravotnická zařízení, sdružení (svaz, spolek, společnost), politické strany, hnutí, církevní organizace, organizační jednotky sdružení (svazu, spolku, společnosti), organizační jednotky politické strany, hnutí, stavovské organizace – profesní komory, zájmová sdružení právnických osob.

Přehledný popis jednotlivých náležitostí zákonů u základních čtyř právních forem nestátních neziskových organizací ukazuje následující tabulka (BANNO):

	Občanské sdružení	Obecně prospěšná společnost	Nadace a nadační fond	Církevní právnická osoba
Definice	Sdružení fyzických a právnických osob, které vzniká za účelem realizace společného zájmu. Typickým znakem je členská základna.	Subjekt poskytující obecně prospěšné služby všem za stejných podmínek. Zisk nemůže být přerozdělován mezi zakladatele nebo zaměstnance, používá se na financování dalších aktivit společnosti.	Účelové sdružení majetku zřízené za účelem dosahování obecně prospěšného cíle. Nadace poskytuje nadační příspěvky poskytuji z výnosů nadačního jmění a z ostatního majetku nadace. Nadační fond nezřizuje nadační jmění a pro dosažení účelu smí použít veškerý majetek.	Orgán registrované církve a náboženské společnosti nebo řeholní a jiná církevní instituce.
Registrace	Ministerstvo vnitra ČR na základě předložení dvou stejnopisů stanov a návrhu na registraci.	Krajský soud (podle sídla společnosti) v rejstříku obecně prospěšných společností po předložení návrhu na zápis s těmito přílohami: *zakládací smlouva, *čestná prohlášení členů správní rady, dozorčí rady, *výpisy z trestního rejstříku členů správní rady, dozorčí rady, *ověřené podpisové vzory osob oprávněných jednat jménem společnosti, *doklad o splnění podmínek pro výkon činnosti, *doklad o oprávnění k umístění sídla, * prohlášení správce vkladu zakladatelů, je-li vklad vkládán.	Krajský soud (podle sídla nadace) v rejstříku nadací a nadačních fondů po předložení návrhu na zápis s těmito přílohami: *nadační nebo zřizovací listina (smlouva, závět), *doklad o složení vkladu zřizovatelů do nadačního jmění, nebo prohlášení správce vkladu o složení vkladů zřizovatelů v případě nadačního fondu *čestná prohlášení členů správní rady, dozorčí rady nebo revizora, *výpis z rejstříku trestů členů správní a dozorčí rady (popř. revizora), *ověřené podpisové vzory osob oprávněných jednat jménem nadace, *doklad o oprávnění k umístění sídla.	Ministerstvo kultury po předložení návrhu podaném orgánem registrované církve a náboženské společnosti, který musí obsahovat: *doklad o jejím založení k tomu příslušným orgánem registrované církve a náboženské společnosti podle jejího základního dokumentu, *vymezení předmětu její činnosti a její stanov, pokud existují, *její název, *její sídlo na území České republiky, *označení jejího statutárního orgánu, *osobní údaje členů jejího statutárního orgánu.
Zakládací dokument	Stanovy musí obsahovat mj. tyto údaje: *název sdružení, *sídlo, *cíl činnosti, *orgány sdružení, jejich volba a fungování, *podmínky vzniku členství, *práva a povinnosti členů, *zásady hospodaření, a další.	Zakládací listina musí uvádět tyto údaje: *zakladatele, *název a sídlo společnosti, *druh poskytovaných služeb, *podmínky poskytování služeb, *doba, na kterou se zakládá, *identifikace členů správní a dozorčí rady (je-li zřízena), *způsob jednání správní rady, *majetkový vklad zakladatelů (je-li vkládán), *způsob zveřejnění výroční zprávy.	Nadační nebo zřizovací listina (smlouva, závět) musí obsahovat tyto údaje: *název a sídlo nadace, *identifikaci zřizovatelů nadace, *vymezení účelu, *nadační jmění nebo majetkový vklad *identifikace členů správní rady, *identifikace členů dozorčí rady nebo revizora, *určení správce majetku do vzniku nadace, pokud se neupraví až statutem nadace pak * pravidlo omezení nákladů na správu nadace a *podmínky poskytování nadačních příspěvků.	Základní dokument církve a náboženské společnosti
Organizační	Nejvyšším orgánem je valná hromada (členská schůze), mezi valnými	Správní rada, dozorčí rada nebo revizor a ředitel.	Správní rada, dozorčí rada nebo revizor, ředitel.	Neuvevedeny, v zákoně jmenovány jako statutární orgány.

dokument	hromadami řídí chod organizace výbor (rada, předsednictvo apod.) obvykle v čele s předsedou.			
	Občanské sdružení	Obecně prospěšná společnost	Nadace a nadační fond	Církevní právnická osoba
Orgány	Podle stanov.	Statut	Statut	Základní dokument církve a náboženské společnosti
Zánik	*dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením *pravomocným rozhodnutím MV ČR o rozpuštění	*uplynutím doby, na kterou byla založena, *dosažením účelu, pro který byla založena, *rozhodnutím správní rady o zrušení, - *sloučením, splynutím nebo rozdělením, *rozhodnutím soudu o zrušení, *prohlášením konkurzu	*dosažením účelu, pro který byla založena, *rozhodnutím správní rady o sloučení, *rozhodnutím soudu o zrušení, *prohlášením konkurzu	*na návrh registrované církve a náboženské společnosti, *z podnětu min., jedná-li církevní právnická osoba v rozporu s vymezením její působnosti p *z podnětu min., zanikne-li registrace církve a náboženské společnosti *prohlášení konkursu na majetek církevní právnické osoby
Minimální vklad	Není povinnost vkladu.	Není povinnost vkladu.	Minimální výše nadačního jmění je 500 000 Kč u nadace, u NF není stanovena.	Není povinnost vkladu.
Podnikatelské aktivity	Nesmí být hlavním cílem sdružení, pouze prostředkem k dosažení tohoto cíle. Pokud aktivita naplňuje podmínky živnostenského zákona, je nutné získat živnostenské oprávnění.	Může být realizována doplňková činnost, kterou je dosaženo účinnější využití majetku a není ohrožena kvalita, rozsah a dostupnost obecně prospěšných služeb.	Vyloučeny kromě specifických případů: *pronájem nemovitostí, pořádání loterií, tombol a veřejných sbírek, *pořádání kulturních, společenských, sportovních a vzdělávacích akcí, *pro nadace podíl na podnikání akciových společností v zákonem omezeném rozsahu.	Předmět podnikání a jiné výdělečné činnosti musí být vymezen v základním dokumentu registrované církve a náboženské společnosti. Podnikání a jiná výdělečná činnost církve a náboženské společnosti mohou být pouze její doplňkovou výdělečnou činností.
Účetnictví	Podvojně účetnictví povinné, pokud sdružení realizuje podnikatelské aktivity nebo celkové příjmy za předchozí rok přesáhly 3 mil. Kč, jinak možno účtovat v jednoduchém účetnictví.	Podvojně účetnictví povinné, pokud provozuje doplňkovou činnost nebo celkové příjmy za předchozí rok přesáhly 3 mil. Kč, jinak možno účtovat v jednoduchém účetnictví.	Nadace podvojně účetnictví. Nadační fond ho vede, pokud příjmy za předchozí rok přesáhly 3 mil. Kč, jinak povoleno jednoduché účetnictví	Podvojně účetnictví povinné, pokud realizuje podnikatelské aktivity nebo celkové příjmy za předchozí rok přesáhly 3 mil. Kč, jinak možno účtovat v jednoduchém účetnictví.
Jiné povinnosti		Audit musí být proveden, pokud: *nebyla zřízena dozorčí rada nebo *výše čistého obratu přesáhla 10 mil. Kč nebo *příspěvky z veřejných rozpočtů dosáhly výše nejméně 1 mil. Kč. Výroční zpráva musí být vydána do 30. června následujícího roku.	Pro nadace je audit povinný. U nadačních fondů musí být proveden, pokud majetek nebo úhrn celkových nákladů nebo výnosů převýší 3 mil. Kč. Výroční zpráva musí být vydána do 30. června následujícího roku.	
Právní úprava	Zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů	Zákon č. 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech	Zákon č. 227/1997 Sb. o nadacích a nadačních fondech	Zákon č. 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech
Počet v březnu 2005	54 066	1 061	362 nadací 912 nadačních fondů	4 116

Pramen: Rosenmayer, T. rozšířil na základě materiálů ICN (www.neziskovky.cz) pro potřeby Centra pro výzkum neziskového sektoru

ANALÝZA NADACÍ A NADAČNÍCH FONDŮ

Zdroje dat:

http://www.kr-jihomoravsky.cz/urad/orr/dbNNO/SitanaI_NNO_JMK.doc

<http://www.e-cvns.cz>

<http://nno.ecn.cz/>

<http://www.neziskovky.cz>